

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗМІСТУ ОСВІТИ В ДЕРЖАВНИХ ШКОЛАХ США

Постановка проблеми. Культурний простір будь-якої країни визначається складними процесами національного культурогенезу, випробовує вплив різних культурних запозичень, які можуть прискорити або сповільнити процеси розвитку загальнонаціональної культури та культури кожної окремої етнічної групи. Визнання переваг полікультурної освіти, характерне для передових країн світу, посилення культурної функції освіти вимагає перебудови всього освітнього комплексу: підходів, напрямів, принципів, стратегій навчання.

Аналіз досліджень і публікацій. В американській педагогіці аспекти проблеми, присвячені питанню тенденцій розвитку змісту освіти в державних школах США., висвітлюються в публікаціях та посібниках таких американських вчених, як: К. Грант, К. Слітер, П. Фраєр, Дж. Камінс, К. Кортес, Дж. Бенкс, С. Ньюто та ін.

Мета статті. У своїй статті ми робимо спробу провести аналіз основних тенденцій розвитку змісту освіти в державних школах США.

Виклад основного матеріалу. Тенденція – це виявлена можливість розвитку. Тенденція - багатоваріантна: за певних умов можливість перетворюється в дійсність, виступає не тільки як процес, але й як результат процесу [1, с. 87]. Сучасні тенденції розвитку змісту освіти - напрями розвитку освіти, обумовлені дією соціальних, культурних та наукових чинників, які властиві державним школам США за останні 30 років.

Однією з тенденцій формування змісту освіти є першочерговий розвиток базової освіти, яка припускає повернення до старих, перевірених століттями, принципів освіти (моральні, естетичні, духовні); розвиток у напрямі руху “Назад до основ” (“Back to Basics”), приділення уваги важливим вмінням та знанням, які складають загальну грамотність та інтелектуальний потенціал школяра. Особлива увага приділяється вивченню англійської мови, математики, природничих наук та

суспільствознавству в практичному аспекті; формуванню світогляду, прищеплення цінностей демократичного суспільства, терпимості до представників інших культур. Головним завданням шкільного навчання залишається інтелектуальний розвиток школярів.

Базова освіта надає основи знань академічних дисциплін в школі, які є необхідними в подальшій життєдіяльності, не залежно від професії чи роду занять. Як видно з навчального плану Amphitheater Middle School в м. Таксон штат Аризона, базовими предметами є: математика, природничі науки, англійська мова, суспільствознавство [3, с. 64].

Наступною тенденцією формування змісту освіти є його реформування. З початку 80-х років в США реформування змісту освіти, зміна методів, підходів та напрямів розвитку освіти, переслідує основну мету – зменшити відсівання учнів, надати їм рівноправні можливості при отриманні освіти [2, с. 32].

Тенденція реформування змісту освіти проявляється на різних рівнях: федеральному (розробляються загальні концепції, підходи, стратегії, стандарти, напрямки розвитку); на рівні штату (враховується національний та етнічний склад населення, місцеві особливості, фінансові можливості); рівень школи (береться до уваги кваліфікація та досвід учителів, приналежність учнів до певної етнічної групи, рівень розумового розвитку учнів, побажання батьків (у виборі іноземної мови та елективних предметів).

В реформі старшого ступеню школи США можна виділити наступні напрямки:

1. Оновлення змісту навчальних матеріалів і методів їх викладання.
2. Використання нових педагогічних технологій, які відповідають певним компонентам змісту навчальних дисциплін.
3. Велика гнучкість організації роботи в школі, здатність швидко реагувати на потреби різних етнічних груп, врахування їх точок зору в формуванні змісту освіти.
4. Спрямованість освіти на підготовку учнів до майбутньої професійної діяльності, подальшому навчанні.

Причинами реформування змісту освіти є відставання США в області середньої освіти від Японії та інших розвинених країн; постійне збільшення об'єму наукових знань; прогрес в сфері інформаційних технологій; зміна національно-етнічного складу учнів.

У США реформи освіти проводились в напрямку модернізації змісту освіти. З 1981 року було введено обов'язкове навчання з п'яти основних напрямків: англійська мова та література (4 роки);

математика (4 роки), природознавство (3 роки), соціальні науки (3 роки), комп'ютерна техніка (півроку). В 1985-1989 роках було проведено другий етап шкільної реформи, який характеризувався принципом елективності (диференціацією та індивідуалізацією навчання). Досвід реформування школи США показав, що найбільш важливим елементом в цьому процесі є узгодження освітньої дійсності з об'єктивними потребами суспільства та особистості. Введення стандартів в зміст шкільної освіти – є однією з тенденцій його розвитку.

Диференціація змісту освіти є одною з основних тенденцій розвитку сучасної школи в США. Вона дає можливість учням не зупинятися, а йти вперед, удосконалюючи свої знання та вміння.

В школах США існує "батовська система", де навчальний процес ділиться на дві частини. Перша частина – урочна робота з класом, друга – індивідуальні заняття з тими учнями, недостатній рівень знань яких потребує додаткової підготовки, або ж з тими, хто відрізняється від інших надзвичайними здібностями [5, с. 103].

Комп'ютеризація змісту освіти є одною з основних тенденцій в американській школі. В 90-х роках відбувся прорив в сфері інформаційних технологій, за допомогою світової комп'ютерної мережі Інтернет і локальних комп'ютерних мереж, практично будь-яка інформація стала доступною всім, в тому числі і школярам в США. Нові модифікації комп'ютерів замінюють старі, шкільні лабораторії постійно поповнюються новими комп'ютерами, навчальними програмами.

Одною з тенденцій формування змісту освіти в школах США є американоцентризм, який проявляється в усіх навчальних дисциплінах.

Головною тенденцією формування змісту освіти в державних школах США є перехід від монокультурного до полікультурного змісту освіти, який базується не на одній окремо взятій культурі, а включає в себе елементи багатьох культур. Полікультурна грамотність – невід'ємна частина сучасного життя в США.

Альтернативою ПКО є монокультурна освіта, яка відображає лише одну сторону реальності та підтримує домінуючу групу школярів. Монокультурна освіта – дійсність більшості шкіл в США. Педагоги при відборі навчального матеріалу зазвичай відображають домінуючу точку зору, обирають матеріал під впливом свого походження, освіти та досвіду. Монокультурна освіта є неповною та фрагментарною, так як багато відмінних точок зору залишаються не врахованими.

Монокультурна освіта бере за основу англійську, євро-американську, середньо класову модель, в якій домінують культурні цінності більшості населення США.

ПКО є найбільш відповідним для дітей “групи ризику”, які легко можуть отримати негативні результати на тестах і екзаменах. Загальнонаціональне дослідження, проведене Дж. Фраймаєром в 1989 р., показало, що 25-35% всіх учнів в США входять в цю групу [180, 145]. Але навіть ці дані вважаються штучно заниженими. Хоча приналежність до не домінуючої раси, етносу, класу та погане володіння англійською мовою можуть бути факторами ризику. Незважаючи на це термін “група ризику” став застосовуватись в основному для характеристики вихідців із етнічних меншинств. Більш вдалим формулюванням є термін “маргінальні” учні, який використовували Р. Сінклер та У. Гуорі [2; 3]. Цей термін означає, що причини поганої успішності не зумовлені етнічною приналежністю школярів, а залежить від їх оточення в школі. Змінивши шкільне оточення, можна зменшити фактор ризику, а учні з “маргінальної” групи перейдуть в основну.

В небагатьох школах є вчитель, який дає уроки в різних класах в рамках полікультурної програми. Незважаючи на те, що цей підхід можна втілити в життя в полікультурному розділі стандартного навчального плану, такий підхід є неприйнятним, так як в процесі його реалізації полікультурна філософія може не відповідати реальній ситуації в класі. В рамках даного підходу полікультурний матеріал може входити в протиріччя з другим навчальним матеріалом, що призводить до збільшення розриву між звичайними та полікультурними програмами. В даній ситуації вчителі не зацікавлені розвивати альтернативні програми в рамках ПКО, які дають знання которые “екзотичного” характеру, тоді як реальна, на їхню думку, робота відсторонена на задній план.

Таким чином, ПКО являє собою філософію, свого роду світогляд, а не просто програму для певного класу. Цей підхід, який зможе значно покращити успішність, взаємовідносини в школі, створити нову школу, шляхом освітньої реформи.

ПКО дозволяє стверджувати соціальну справедливість. Розвиток ПКО – означає розширення кругозору учнів, застосування отриманих знань на практиці з метою досягнення соціальної справедливості. Цей аспект ПКО є актуальним для початкового та середнього рівня навчання, коли діти вже розуміють, що справедливо, а що ні.

ПКО – перш за все динамічний та постійний процес, так як немає меж пізнанню. ПКО спрямоване на навчальне оточення, методи засвоєння знань, мову та інші культурні відмінності, які необхідні для гарної успішності учнів. Однак часто концепція відходить на другий план, оскільки зміст полікультурної освіти не приносить швидких результатів.

Учитель в рамках ПКО змінює стару освітню концепцію, показує вплив культури на навчання, модернізує стратегії інструктування та навчального плану, які сприяють оптимізації процесу навчання. Для діючого ПКО велике значення мають погляди, пріоритети, цінності та досвід учителя. ПКО висуває на перший план культурологічну спрямованість підготовки вчителів, головне місце в якій займають дисципліни, пов'язані з культурою та загальною освітою, так як саме таким чином учитель може оволодіти всіма формами засвоєння знань, які належать до його власних і до інших культурних традицій. ПКО спонукає до критичного мислення, змушує учнів задавати більше питань, шукати власні відповіді.

Полікультурний підхід не оперує принципом заміни однієї "правди" на іншу, проте відображає багатоаспектні точки зору, які допомагають повніше усвідомити реальність. Вчителям необхідно переглянути зміст підручників, трактування історичних подій. Такий перегляд стане більш значимим, якщо за ним послідує ряд подальших дій: замовлення нових книг на наступний навчальний рік, складання спільними зусиллями свого підручника на базі полікультурного матеріалу, з використання нових підходів.

Якщо одна етнічна група не зможе вийти за межі свого культурного досвіду шляхом самокритики, вона не зможе правильно реагувати на критику з боку інших груп. Без конструктивної критики виникає небезпека того, що ПКО може бути використано для сприйняття дійсності як незмінної реальності.

Дані характеристики ПКО висвітлюють американську школу, її реформи та дають відповіді на багато проблемних питань, вирішення яких дає можливість покращити успішність. При розумному використанні ПКО може трансформувати традиційне навчання учнів в те, яке відповідає їхнім інтересам. ПКО змушує школярів критично мислити, що багато в чому визначить їх подальше життя.

Одною з основних тенденцій формування змісту освіти в державних школах США є подальший розвиток двомовної освіти, яка опирається на знання рідної мови при вивченні англійської мови та інших предметів в початковій школі.

Самою поширеною моделлю ДО в США є перехідна двомовна освіта. В процесі вивчення англійської мови учні отримують завдання на своїй рідній мові. Якщо рівень їх знань дозволяє їм навчатись за мономовною (англомовною) програмою, тоді відбувається перехід на новий рівень навчання. Головна мета перехідної програми – навчити школярів англійської мови як можна

скоріше, для того, щоб продовжувати їх навчання в моно мовних англійських класах. Перехідна модель ДО має приховану ціль - припинення використання рідної мови учнями, які погано розмовляють англійською.

Другим підходом у викладанні англійської мови є підтримуюче ДО. Так як і в перехідному ДО учні отримують знання на рідній мові при вивченні англійської мови. Відмінність полягає в тому, що ще не встановлено ліміт часу для використання цієї програми. Учні, які краще знають рідну мову, краще навчаються, ніж ті, мова яких ігнорувалася та замінювалася на англійську [3, 4]. Мета цього підходу – навчити дітей говорити двома мовами.

Також, нещодавно з'явився термін розвиваючого ДО, який замінив підтримуюче ДО, яке з точки зору його опонентів, стало асоціюватися з сепаратизмом. Супротивники ДО навіть кажуть про загрозу експансії інших мов, зокрема, іспанської мови, яка зможе повністю витіснити англійську мову на півдні США.

Двостороння ДО - програмна модель для расової інтеграції школярів, для яких англійська мова є як і першою, так і другою мовою. Метою даного підходу – розвиток білінгвізму в учнів, тому всі школярі вивчають навчальний матеріал рідною мовою, в той час як другу іноземну мову вони вивчають як другу.

Програма моделі ДО вважається кращою для учнів із мовних меншинств. Незважаючи на відносно невелику кількість школярів, які навчаються за цією програмою, вона довела свою ефективність та результативність.

У всіх двомовних програмах можна виділити наступні загальні риси:

- вчителі, володіючи двома мовами, розуміють відповіді дітей на їх рідній мові;
- інформація подається різними способами (шляхом повторення, використання контексту та жестів) з метою її кращого засвоєння;
- на середньому рівні приділяється увага розвитку грамотності на англійській мові.

Висновки. Аналіз тенденцій формування освіти в школах США дозволяє зробити ряд висновків:

- реформування змісту освіти в школах Сполучених Штатів Америки має наступну спрямованість – введення полікультурних матеріалів;
- диференціація змісту освіти в школах США властива всім компонентам навчального плану та програм;

- національна направленість змісту освіти в США характеризується широтою охоплення навчальних предметів, охоплює всі предмети;

- проводиться гуманізація змісту освіти в школах США;

- стандарти в змісті освіти США - новий феномен (з'явився в 90-х роках), який проходить період апробації;

- комп'ютеризація змісту освіти в Сполучених Штатах Америки базується на використанні нових інформаційних технологіях, а саме, на використанні сучасних комп'ютерів і комп'ютерних мереж.

Можна виділити наступні тенденції формування змісту освіти в державних школах США: поступовий перехід від монокультурного до полікультурного змісту освіти, подальший розвиток двомовної освіти, пріоритетний розвиток базового компоненту змісту освіти, введення стандартів в зміст освіти, реформування, комп'ютеризація, диференціація, американоцентризм і гуманізація змісту освіти.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження.

Проведене дослідження не розкриває всю багатозначність проблеми. Тому предметом подальшого вивчення могли б стати соціальні, політичні, моральні та інші аспекти полікультурної освіти в державних та приватних школах США. Особливої уваги заслуговує культурологічний аспект змісту освіти, який набагато ширший за національно-етнічний аспект.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ваховський Л. Ц. Філософсько-педагогічні основи відбору змісту освіти / Л. Ц. Ваховський // Збірник статей науково-методичної конференції (Педагогічні науки). – Луганськ : 1998. - № 1. – С. 87-92.

2. Віхрова В. І. До проблеми багатокulturності й плюралізму в сучасних європейських концепціях освіти / В. І. Віхрова // Науково-методичний збірник (Проблеми освіти). – Київ : 1995. - № 1. – С. 32-39.

3. Волков К. В. сучасні методологічні розробки в педагогіці США / К. В. Волков // Знання. – Москва : 1977. - С. 64.

4. Воробйов Г. Г. Чи легко вчитись в американській школі? / Г. Г. Воробйов // Учительська газета. – 1993. - № 10. – С. 12-13.

5. Вульфсон Б. Л. Західноєвропейський освітній простір XXI століття: прогностичні моделі / Б. Л. Вульфсон // Педагогіка. – Київ : 1994. - № 2.- С. 103-112.

Загребнюк Юлія Володимирівна. Тенденції розвитку змісту освіти в державних школах США.

У статті здійснено аналіз основних тенденцій розвитку змісту освіти в державних школах США. З'ясовано основні напрямки в реформі старшого ступеню школи США. Виділено загальні риси двомовних програм. Обґрунтовано основні реформи в освіті США, які проводились в напрямку модернізації змісту освіти.

Ключові слова: тенденції, зміст освіти, державні школи, полікультурний.

Загребнюк Юлія Владимировна. Тенденции развития содержания образования в государственных школах США.

В статье осуществлено анализ основных тенденций развития содержания образования в государственных школах США. Определено основные направления в реформировании старшей школы США. Определено общие черты двуязычных программ. Обосновано основные реформы в образовании США, которые проводились в направлении модернизации образования.

Ключевые слова: тенденции, содержание образования, поликультурный, государственные школы.

Yuliia Zahrebniuk. Trends progress of maintenance of education in state schools of the USA.

In the article the analysis of basic trends progress of maintenance of education in state schools of the USA has been carried out. Basic directions in reforming of senior schools of the USA have been determined. General lines of bilingual programs are distinguished. Basic reforms in the USA education that were conducted in direction of modernisation of education are grounded in the article.

Key words: trends, maintenance of education, multicultural, state schools.